

af ett litet torn eller en skyllerkur. — 2) Se *Balkong*.

ALTAR, ältar (äfv. i poesi: alltår), n. 3. o. ALTARE, ältare, n. 4. 1) Upphöjning af sten, trä eller metall, för att deruppå hembära offer åt en hednisk gudomlighet eller, hos Judarna, åt Jehovah. De sednare hade Brännealtar, hvarpå offren, och Rökaltar, hvarpå rökelse brändes. — 2) (hos de kristna) Dylik upphöjning, framför hvilken presten förrättar den hufvudsakliga delen af den offentliga gudstjensten. I katolska kyrkor finnas flera sådana, af hvilka det förnämsta kallas Högaltare. — 3) (i utsträckt mening) Hela platsen inom altardisken.

ALTARBILD, m. 3. Bild, anbragt till ornament uppöfver ett altare.

ALTARBOK, f. 3. pl. — böcker. Se *Kyrkohandbok*.

ALTARBORD, n. 3. Sjelfva altaret, hvarpå nattvardssakerna ställas, och framför hvilket presten läser messan.

ALTARDISK, m. 2. Den upphöjda afstängning, som på något afstånd löper rundt omkring altaret, och der nattvardsgäster knäböja vid anammandet af sakramentet.

ALTARDUK, m. 2. Duk, som betäcker altaret.

ALTARFÖNSTER, n. 3. Fönster uppöfver ett altare.

ALTARGÅNG, m. 2. Gång bakom altaret i vissa kyrkor.

ALTARKÄNNA, f. 1. Kämma af guld eller silver, hvori kommunionsvinet förvaras, och som vid nattvardsgång sättes på altaret, för att presten vid kommunionen må kunna hälla derutur i kalken.

ALTARKLÄDE, n. 4. Linnebetäckning, som ligger utbredd öfver altaret.

ALTARLJUS, n. 3. Vaxljus, som alltid är stående på altaret och brännes juldagen, både ott-sång och högmessa, samt för öfrigt under de gudstjenster, den mörka tiden på året, då ljus erfordras.

ALTARMAT, m. 3. sing. Ett slags frivillig afgift till presteskapet af församlingsboerna.

ALTARMÄLNING, f. 2. Se *Altartafta*.

ALTARPENNINGAR, m. 2. pl. Ett visst slags afgift till kyrkan, egentligen i och för altarets underhåll, skrudens upprätthållande, o. s. v.

ALTARRING, m. 2. Altardisken, när den i cirkelform löper omkring altaret.

ALTARSKIFVA, f. 1. Stens kifva öfverst på altarbordet.

ALTARSKRUD, m. 2. Altarduken och altartäcket, jemte dithörande prydnader.

ALTARSKÅP, n. 3. Skåp, hvaruti prydnaderna ofvanför ett altare förvaras.

ALTARTAFLA, f. 1. Målning, framställande något heligt ämne, och uppsatt i kyrkan uppöfver altaret.

ALTARTJENST, f. 3. Den del af offentliga gudstjensten, som af presten förrättas framför altaret.

ALTARTÄCKE, n. Se *Altarduk*.

ALTERATION, alterattschön, f. 3. Skrämsel, förskräckelse.

ALTERERA, v. a. 1. Skrämma. — *Altererande*, n. 4. (föga brukl.)

ALTERNAT-ÄNGEL eller -VINKEL, -- ät-ängel, --ät-vinkel, m. 2. pl. — *anglar*, — *vinklar*. (mat.) Benämning på hvardera af de två vinklar, som stå gent emot hvarandra på hvar sin sida om en rät linea, hvilken skär två parallella linier.

ALTERNATIV, --- iv. a. 2. Afvexlande, vexelvis verkande. — S. n. 3. o. 5. Frihet att välja mel-

lan två förslag, två saker, två utvägar. *Man har lemnat honom a-et att resa i hemlighet eller att dölja sig undan. Han har intet a.* — Oftast kan ordet *Val* nyttjas i st. f. *A*. Vexelval, Vexelfall torde kunna antagas såsom motsvarande.

ALTERNATIVT, adv. Vexelvis, turvis.

ALTERNERA, v. n. 1. Göra något vexelvis med en annan, tura om.

ALTERNERANDE, a. p. 1. Som vxelar om, turar om. — S. n. 4. Fortgående omvexling, turnung.

ALTÉÖRT, f. 3. Medicinalört, af hvars rot beredes *Altédekokt*, *Altésalva*, *Altésirap*, hvilka alla mycket nyttjas i medicinen.

ALTFFIOL, se *Altviol*.

ALTFLÖJT, m. 3. Fordom bruklig flöjt, försedd med munstycke och hvars omfång var ifrån lilla f till tvåstrukna d.

ALTRÖR, ALTID, ALTIHOP, ALTING, ALTJEMT, ALTSAMMANS, ALTSOM, ALTSÅ, se *Allför*, *Alltid*, o. s. v.

ALTIST, alttist, m. 3. (föga brukl.) 1) Person, som sjunger andra stämman i flerstämmig sång. — 2) Person, som har god altröst.

ALTITA, f. 1. Fågelart af Mes-släktet, med hufvud, hals och bröst hvita, ryggen svart, skulderna, sidorna och undergumpen rosenröda. Kallas äfv. Stjertmes.

ALTITUD, -- úd, f. 3. (astr.) En stjernas höjd öfver horisonten.

ALTRÄ, n. 4. Virket af alträdet, som begagnas af snickare.

ALTRÄD, n. 3. Se *Al*.

ALTRÖST, f. 3. Se *Alt*, 1.

ALTSTRÄNG, m. 2. På violinen, andra strängen i ordningen efter qvinten; på altviolen, den första.

ALTSTAMMA, f. 1. Se *Alt*, 1. o. 2.

ALTSÄNGARE, m. 3. och ALTSÄNGERSKA, f. 1. Se *Alt*, 3.

ALTVIOL, m. 3. Ett slags större violin, som står fem toner djupare, än den vanliga violinen, och hvars bestämelse är att beledsaga denna. Kallas äfven Viola.

ALUN, m. 3. sing. Ett i handeln förekommande dubbelsalt af svafvelsyra, kali och lerjord, i allmänhet blandadt med något jern, och hvilket beredes af ett brännbart mineral, alunskiffer, vid egna dertill inrättade alunverk (alunbruk). Olika slag deraf äro: Romersk A., som är fri för jern; Hvit A., Fjäderalun. Bränd alun är den återstående massan efter sådan, som under pösning förlorat sitt kristallvatten. — Ss. *A-beredning*, *A-bruk*, *A-grufva*, *A-sjudare*, *A-sjudning*, *A-tillverkare*, *A-tillverkning*, *A-verk*.

ALUNAKTIG, ALUNARTAD, a. 2. Som har egenskap af alun, lik alun.

ALUNBETA, f. 1. (färgk.) Vätska, hvaruti alun blifvit upplöst, och hvori tyger blötas, på det färgen sedan bättre må fästa sig.

ALUNBETA, v. a. 1. (färgk.) Blöta i alunbeta. Jfr. föreg. — *Alunbetning*, f. 2.

ALUNBLOMMOR, f. 1. pl. Ett hvitt, hårförmigt salt, som utvittrar af rosthögarna vid alunverk.

ALUNBROTT, n. 3. Ställe, der alun brytes.

ALUNHALTIG, a. 2. (mineral.) Som håller alun.

ALUNIT, -- it, m. 3. (mineral.) En grå-, gul- eller rödaktig stenart, dels tät, ojemn i brottet, dels pipig och sönderfrätt.

ALUNJORD, f. 2. sing. Förvittrad alunskiffer. Kallas äfv. Alunlera.